

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет іноземної філології
Кафедра практики англійської мови

СИЛАБУС

нормативної навчальної дисципліни

НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

підготовки бакалавра

спеціальності 014 Середня освіта (Англійська мова і література)

освітньо-професійної програми Середня освіта. Англійська мова

Силабус навчальної дисципліни «НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА»
підготовки бакалавра, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 014 Середня
освіта (Англійська мова і література), за освітньо-професійною програмою Середня
освіта. Англійська мова.

Розробник: Одарчук Наталія Андріївна, кандидат філологічних наук, доцент
кафедри практики англійської мови;

Калиновська Ірина Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент
кафедри практики англійської мови.

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри практики
англійської мови (протокол № 1 від 31 серпня 2021 р.).

Завідувач

кафедри:

Коляда Е. К.

© Одарчук, Н. А., 2021 р.
Калиновська, І. М., 2021 р.

I. Опис навчально-педагогічної практики

Таблиця 1 (денна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика
Денна форма навчання	01 Освіта / Педагогіка	Нормативна
Кількість годин/кредитів 180 год. / 6 кредитів	014 Середня освіта (Англійська мова і література)	Рік навчання 2
ІНДЗ: немає	Середня освіта. Англійська мова	Семестр 3, 4
	Бакалавр	Лекції ---
		Семінарські ---
		Самостійна робота 170 год.
		Консультації 10 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		Англійська, українська

Таблиця 2 (Заочна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика
Заочна форма навчання	01 Освіта / Педагогіка	Нормативна
Кількість годин/кредитів 180 год. / 6 кредитів	014 Середня освіта (Англійська мова і література)	Рік навчання 2
ІНДЗ: немає	Середня освіта. Англійська мова	Семестр 3, 4
	Бакалавр	Лекції ---
		Семінарські ---
		Самостійна робота 170 год.
		Консультації 10 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		Англійська, українська

II. Інформація про викладачів

Прізвище, ім'я та по батькові	Калиновська Ірина Миколаївна, Одарчук Наталія Андріївна
Науковий ступінь	кандидат філологічних наук, кандидат філологічних наук
Вчене звання	доцент, доцент
Посада	доцент кафедри практики англійської мови
Контактна інформація	м.т. 0679002626, 0952003235
	kalynovska@vnu.edu.ua odarchuk@vnu.edu.ua
Дні занять	Розклад занять: http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi
	Усі запитання щодо курсу можна надсилати на електронні скриньки, зазначені в силабусі, а також через чат у Viber

III. Опис навчально-педагогічної практики

1. Анотація

Навчально-педагогічна практика займає важливе місце серед дисциплін за професійним спрямуванням. Вона є невід'ємною складовою освітньо-професійної програми підготовки майбутнього вчителя англійської мови і спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих студентами за час навчання, набуття і удосконалення практичних навичок і умінь, визначених освітньо-кваліфікаційною характеристикою підготовки фахівців відповідного напрямку (014 Середня освіта). Студентська практика передбачає безперервність і послідовність її проведення для одержання потрібного обсягу практичних умінь і знань відповідно до ОКР бакалавр.

2. Пререквізити

Навчально-педагогічна практика є важливим етапом у професійній підготовці вчителя англійської мови закладу середньої освіти для базової школи. Вона друга професійна практика, якій передують психолого-педагогічна практика. До початку навчально-педагогічної практики студенти вже мають певні знання з таких теоретичних дисциплін, як **педагогіка, психологія, вікова психологія з основами гігієни**, їм також викладається **методика навчання англійської мови в закладах загальної середньої освіти**.

3. Мета і завдання навчально-педагогічної практики

Метою навчально-педагогічної практики є підготовка студентів до формування у них на базі психолого-педагогічних і фахових знань професійних умінь та навичок для здійснення навчального процесу – викладання англійської мови, та виховного процесу – виконання функцій класного керівника в закладах загальної середньої освіти для базової школи.

Основними завданнями навчальної навчально-педагогічної практики є:

- ознайомлення з плануванням навчального процесу вчителем англійської мови (календарний план, план-конспект уроків);
- спостереження за навчальним процесом на уроках англійської мови, ведення щоденника спостережень;
- ознайомлення з веденням класної документації, зокрема заповнення журналу;
- вивчення досвіду організації навчально-виховної роботи в класі з інклюзивним навчанням;
- через асистування вчителю англійської мови та класному керівнику набуття практичних навичок та умінь у виконанні конкретних практичних завдань непрофесійного рівня;
- розвиток умінь аналізувати власну роботу та вміння аналізувати етапи планування та проведення уроків згідно з вимогами до планування уроку з англійської мови;

- своєчасне оформлення матеріалів з практики.

4. Результати навчання (компетентності)

У результаті проходження навчально-педагогічної практики студенти повинні володіти такими **компетентностями**:

4.1. Інтегральна компетентність:

Вміння виконувати спеціалізовані та практичні завдання в галузі методики та дидактики в процесі професійної діяльності або в процесі подальшого навчання, що передбачає застосування теоретичних та практичних знань, навиків та вмінь.

4.2. Загальні компетентності:

- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні **(ЗК 1)**.
- Здатність спілкуватися державною мовою (в усній і письмовій формах) на професійному рівні **(ЗК 2)**
- Здатність до вираження національної культурної ідентичності, осмислення історії у контексті розвитку соціальних інституцій та груп, виявлення поваги до багатоманітності й мультикультурності у суспільстві; зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, техніки і технологій **(ЗК 3)**
- Знання та розуміння предметної галузі для здійснення професійної діяльності **(ЗК 4)**
- Здатність вчитися, опановувати нові знання й застосовувати їх у практичних ситуаціях, використовуючи інформацію з різних джерел **(ЗК 5)**.
- Здатність спілкуватися іноземними мовами, працювати в міжнародному контексті **(ЗК 6)**.
- Здатність до абстрактного та критичного мислення, аналізу та синтезу **(ЗК 7)**.
- Здатність виявляти, формулювати та вирішувати проблеми, бути ініціативним і генерувати нові ідеї **(ЗК 8)**.
- Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, толерантного та взаємовічливого спілкування з представниками інших професійних груп із дотриманням професійної етики **(ЗК 9)**.
- Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до

досягнення спільної мети **(ЗК 10)**

- Здатність проведення досліджень на належному рівні **(ЗК 11)**.

4.3. Фахові компетентності:

- Здатність усвідомлювати структуру педагогічної науки та їх теоретичних основ **(ФК 1)**.
- Здатність використовувати в професійній діяльності знання про англійську мову як особливу знакову систему, їхню природу, функції, рівні **(ФК 2)**.
- Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя **(ФК 3)**.
- Здатність
послугуватися в професійній діяльності знаннями про історико-культурні особливості країн, мова яких вивчається, основні періоди розвитку англомовної літератури **(ФК 4)**.
- Здатність планувати та організовувати освітній і виховний процес з урахуванням вікових, індивідуальних та соціально-психологічних особливостей, прогнозувати його результати, використовуючи різні види й форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів **(ФК 5)**.
- Здатність моделювати зміст навчання задля формування в учнів ключових компетентностей, добирати й ефективно використовувати сучасні методики й технології навчання **(ФК 6)**.
- Здатність користуватися наявними та створювати (за потреби) нові навчально-методичні матеріали, зокрема електронні освітні ресурси, використовувати цифрові технології в освітньому процесі **(ФК 7)**.
- Здатність здійснювати об'єктивний контроль, оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу **(ФК 8)**.
- Здатність розвивати в учнів критичне мислення та формувати ціннісне ставлення, використовувати стратегії роботи з учнями, які мотивують та сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності **(ФК 9)**.
- Здатність підтримувати осіб з особливими освітніми потребами та створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища; обирати освітні технології виховання з врахуванням вікових та індивідуальних особливостей розвитку і потреби учнів, а також забезпечити просування індивідуальними освітніми траєкторіями **(ФК 10)**.
- Здатність організовувати безпечний навчально-виховний процес, пропагувати здоровий спосіб життя; планувати й проводити години класного керівника; організовувати виховні заходи, планувати виховну роботу в позашкільних закладах освіти, оздоровчих таборих **(ФК 11)**.

- Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної та наукової діяльності: визначати індивідуальні професійні потреби, знаходити умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя; виконувати наукові фахові дослідження з іноземних мов та методики їх викладання, а також оприлюднювати їхні результати **(ФК 12)**.

4.4. Результати навчання:

- Осмислює основні завдання педагога-вчителя, який володіє фаховими знаннями і здатен незалежно мислити, відповідально діяти та вирішувати професійні й практичні завдання у галузі освіти / педагогіки, пов'язані з викладанням англійської мови у закладах загальної середньої освіти для базової школи із застосуванням інноваційних підходів, доцільних методів і технологій зорієнтованого компетентнісного та інтегрованого навчання, виховання і розвитку учнів **(ПРН 1)**.
- Вільно спілкується з професійних питань із фахівцями та нефахівцями (в тому числі представниками інших культур) державною та/або іноземними мовами усно й письмово з метою використання їх для організації й управління освітнім процесом **(ПРН 2)**.
- Вміє ефективно працювати з інформацією: збирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, впорядковувати, класифікувати, систематизувати, критично аналізувати й інтерпретувати її; цікавитися й користуватися сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями, апаратними та програмними засобами інформатизації в освіті **(ПРН 3)**.
- Аналізує можливості особистого професійного розвитку, визначає його оптимальний зміст і форми, здійснює моніторинг власної педагогічної діяльності, планує процес свого подальшого навчання й самоосвіти **(ПРН 4)**.
- Розуміє фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства; вміє зберігати й примножувати його моральні, наукові цінності і досягнення **(ПРН 5)**.
- Використовує різні види ораторських виступів, ефективно планує виступи та добирає матеріал, оперує методикою підготовки та виголошення промови, володіє основами техніки мовлення, вміє фахово вести розгорнутий монолог/діалог та уміло застосовувати вербальні та невербальні засоби спілкування **(ПРН 6)**.
- Використовує інформаційні та комунікаційні технології для підбору доцільних форм, методів та засобів навчання, відповідно до мети і завдань навчального заняття, вікових та інших індивідуальних особливостей учнів **(ПРН 7)**.
- Знає й розуміє систему мови і вміє застосовувати ці знання у професійній освітній діяльності **(ПРН 8)**.

- Володіє принципами, технологіями і прийомами створення усних і письмових текстів різних жанрів державною та іноземними мовами **(ПРН 9)**.
- Здійснює аналіз мовних одиниць рідної та іноземних мов, визначає їхню взаємодію та характеризує мовні явища і процеси, що їх зумовлюють **(ПРН 10)**.
- Аналізує й інтерпретує твори англomовної художньої літератури, визначає їхню специфіку й місце в літературному процесі **(ПРН 11)**.
- Ефективно використовує іноземні мови в усній та письмовій формах, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя **(ПРН 12)**.
- Здійснює управління процесом виховання; добирає методи й прийоми виховання; застосовує індивідуальну, групову та масову форми виховної роботи; вміє планувати й проводити години класного керівника, виконувати його обов'язки, організовувати виховні заходи, співпрацювати з сім'ями учнів, залучати активну громадськість до процесу виховання, здійснювати виховну роботу в позашкільних закладах освіти, планувати виховну роботу в оздоровчих таборах **(ПРН 13)**.
- Здійснює планування та організацію освітнього процесу з урахуванням психологічних і фізіологічних особливостей учнів, їхніх потреб та інтересів, а також специфіки навчального предмету **(ПРН 14)**.
- Використовує способи самозбереження психічного здоров'я, конструктивно та безпечно взаємодіє з учасниками освітнього процесу, запобігає конфліктам в освітньому процесі **(ПРН 15)**.
- Вміє взаємодіяти, враховуючи культурні та особистісні відмінності співрозмовників, принципи недискримінації й поваги до відмінностей та підходів, визначених цілями сталого розвитку **(ПРН 16)**.
- Створює умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища, здійснює педагогічну підтримку осіб з особливими освітніми потребами **(ПРН 17)**.
- Дотримується під час навчально-виховного процесу нормативно-правових актів у галузі освіти, рекомендацій зі збереження здоров'я школярів **(ПРН 18)**.
- Ефективно організовує освітній процес відповідно до вимог законодавства, застосовує різні види та форми навчально-пізнавальної діяльності учнів, раціонально використовує навчальний час; обирає освітні технології виховання відповідно до цілей і завдань сучасної освіти **(ПРН 19)**.
- Здійснює оцінювання результатів навчання із дотриманням відповідних критеріїв та принципів академічної доброчесності, аналізує результати

навчання учнів та забезпечує самооцінювання та взаємооцінювання учнів (ПРН 20).

5. Структура навчально-педагогічної практики

Організація практики

Навчально-педагогічна практика проходить на другому курсі, у 3 і 4 семестрах, без відриву від навчального процесу згідно з розкладом. Студенти проходять практику в закладах загальної середньої освіти, які визначені базами практик відповідно до Угоди про співпрацю.

Основними завданнями студентів під час проходження навчально-педагогічної практики є:

- відвідувати базу практики згідно з розкладом;
- ознайомитися з документацією школи, класу, календарними планами;
- вести спостереження за діяльністю вчителя та учнів на уроках англійської мови і вести щоденник спостережень;
- брати активну участь в обговоренні результатів спостереження;
- надавати посильну допомогу вчителю англійської мови в організації уроків;
- ознайомитися з планом роботи класного керівника;
- відвідувати виховні години і спостерігати за діяльністю класного керівника;
- спостерігати за учнями підопічного класу і обговорювати проблемні моменти з класним керівником;
- допомагати класному керівникові в організації позакласних заходів;
- допомагати класному керівникові в організації батьківських зборів;
- ознайомитися з навчальним процесом в класах з інклюзією і роботою вчителів-асистентів;
- дотримуватися правил техніки безпеки, внутрішнього розпорядку бази практики, етики взаємовідносин між учасниками практики;
- в установленій термін прозвітувати про результати практики;
- вчасно подати звіт про практику та щоденник спостережень.

VI. Політика оцінювання

Хід виконання студентами програми навчально-педагогічної практики здійснюється за допомогою поточного і підсумкового форм контролю. Студент максимально може набрати **100 балів: 40 балів** – поточний контроль і **60 балів** – підсумковий контроль.

Поточний контроль

Бали за поточний контроль виставляються вчителем англійської мови та класним керівником, тобто кожен із наставників студента у школі виставляє максимально по **20 балів (20x2=40)**. В оцінюванні вчитель англійської мови та класний керівник відповідно звертають увагу на такі критерії:

- зацікавленість студента в освітньому / виховному процесі;
- відвідування уроків англійської мови / виховних годин, позакласних чи позашкільних заходів, до яких залучений підопічний клас;
- готовність допомагати вчителю у підготовці до уроку / виховної години чи будь-яких позакласних заходів (роздрукувати тести, відсканувати необхідний додатковий матеріал, підготувати аудіозапис, записати його на смартфон чи планшет тощо, набрати на комп'ютері і видрукувати сценарій заходу, підібрати музичний супровід, додатково відтренувати з учнями пісні, вірші, сценки, проінформувати батьків у групі Viber тощо);
- готовність асистувати у проведенні уроку англійської мови / виховної години чи будь-яких позакласних заходів (роздати бланки з тестами чи контрольними роботами; записати домашнє завдання на дошці, прикріпити карту, схеми, таблиці тощо, допомогти прикрасити класну кімнату, поставити музичний супровід і слідкувати за ним, зробити фото заходу, помістити фото на сайт школи тощо);
- ступінь розуміння і сприйняття шкільної і класної документації: календарного плану / плану роботи класного керівника;
- ступінь розуміння методики викладання уроку / виховної години чи будь-яких позакласних заходів, який проявляється під час їх обговорення відповідно із вчителем-предметником і класним керівником;
- рівень сприйняття учнями студента-практиканта, їхнє бажання до співпраці.

20 балів розподіляються таким чином:

19 – 20	Відмінно
17 – 18	Дуже добре
15 – 16	Добре
13 – 14	Задовільно
11 – 12	Достатньо
1 – 10	Незадовільно

Модульний контроль

Модульний контроль складає **60 балів**. Бали за модульний контроль виставляються керівником-методистом з університету. По закінченню практики студент повинен представити методисту таку документацію:

- заповнений щоденник практики;
- відгук-рефлексію стосовно навчальної роботи;
- відгук-рефлексію стосовно виховної роботи.

Заповнений щоденник практики повинен бути поданий вчасно, не пізніше, як 7 днів по закінченню практики. За правильність, повноту викладу, акуратність

заповненого щоденника, а також за своєчасність подачі всієї документації студент-практикант отримує по 10 балів відповідно.

10 балів розподіляються таким чином:

10	Відмінно
9	Дуже добре
8	Добре
7	Задовільно
6	Достатньо
1 – 5	Незадовільно

Студент-практикант пише відгук-рефлексію на основі власних спостережень під час усіх етапів навчально-педагогічної практики, а також на основі розмов-дискусій як із вчителем англійської мови, так і з класним керівником. Відгук-рефлексія – це з одного боку документ, а з іншого – власні роздуми щодо вчительської праці, тому й відповідно стиль викладу – напівофіційний, публіцистичний. За обсягом він повинен займати не менше двох сторінок у щоденнику практики, де йому відведено спеціальне місце.

За змістом відгук-рефлексія стосовно навчальної роботи має включати такі основні моменти:

- Мотивація. Під цим пунктом розуміється, як вчитель-предметник заохочує учнів до вивчення англійської мови, які методи, режими, форми під час уроку були спрямовані на мотивацію до роботи. Студент-практикант може висловити власні думки, які з них не доречні були, а що можна, на його думку, вдосконалити.
- Менеджмент освітнього середовища. Студент розмірковує над тим, як вчитель управляє часом, відведеним на перевірку домашнього завдання, навчання, закріплення вивченого. Освітнє середовище – це і класна кімната, це може бути спеціалізований кабінет, тому важливо, як вчитель використовує карти, таблиці, схеми тощо. Крім того, обраний підручник – частина освітнього середовища. Вдало підібраний, відповідно до рівня і віку підручник сприятиме засвоєнню матеріалу.
- Організація навчального процесу на уроці. Маючи рівень володіння англійською мовою B2 і володіючи певними знаннями методики викладання іноземної мови в середній школі, студент в змозі сприймати викладання цього предмету в 5-9 класах. Практикант має описати і проаналізувати сам навчальний процес під час уроку.
- Система оцінювання. В цьому пункті студент описує й аналізує, яка система оцінювання застосовувалася на уроці, чи вона доцільна, чи відповідає рівню знань учнів.
- Реалізація вмінь 21 століття. Під вміннями 21 сторіччя мається на увазі не лише використання гаджетів, їхня доцільність, але й тім-білдінг, як вчитель спонукає і навчає учнів працювати в команді. Особливо слід звернути увагу й описати організацію інклюзивного навчання, якщо в класі були діти з особливими потребами.

Відгук-рефлексія стосовно виховної роботи пишеться по аналогії, але об'єктом аналізу вже виступає не навчальний, а виховний процес, тобто виховні години, позакласні заходи.

Відгуки перевіряються методистом від університету і оцінюються максимально у **20 балів**.

Результати практики підводяться на підсумковій конференції. Оцінка з практики враховується на рівні з іншими оцінками, які характеризують успішність студента.

Загалом студент-практикант може набрати за навчально-педагогічну практику **100 балів**, які розподіляються таким чином:

Оцінка в балах за всіма видами навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 – 81	Добре
67 – 74	Задовільно
60 – 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

Оцінювання знань студентів регулюється Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів.

Політика щодо академічної доброчесності регулюється Кодексом академічної доброчесності ВНУ імені Лесі Українки. Будь-які форми недоброчесності не толеруються.

Студентам можуть бути зараховані результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті (професійні курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн-освіта, стажування). Процес зарахування врегульований Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки. Згідно встановленого порядку можуть бути визнаними результати навчання, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають одному заліковому модулю в цілому (але не більше 6 кредитів за навчальний рік), так і його окремому змістовому модулю, темі (темам), які передбачені цим силабусом.

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Державні стандарти загальної середньої освіти : Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti> (дата звернення 28.06.2020).
2. Закон України про повну загальну середню освіту від 16.01.2020 (чинний від 18.03.2020). Ідентифікатор 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення 28.06.2020).
3. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 5–9 класи (Англійська мова. Німецька мова. Французька мова. Іспанська мова) : Наказ Міністерства освіти і науки України 07.06.2017 р. № 804. 113 с.
4. Навчальні програми, підручники та навчально-методичні посібники, рекомендовані МОН : Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi-pidruchniki-ta-navchalno-metodichni-posibniki-rekomendovani-mon> (дата звернення 28.06.2020).
5. Педагогічний експеримент «РОЗУМНИКИ» (Smart Kids) : Сучасні рішення для освіти. URL: <http://rozumniki.com/info/experiment> (дата звернення 28.06.2020).
6. Типова освітня програма під керівництвом О. Я. Савченко. Типова освітня програма під керівництвом Р. Б. Шияна. URL: <https://nus.org.ua/news/opublikuvaly-typovi-osvitni-programy-dlya-1-2-klasiv-nush-dokumenty> (дата звернення 28.06.2020).
7. Grow L., LeBlanc L. Teaching Receptive Language Skills : Recommendations. *Behavior Analysis in Practice*. № 6 (1). P. 56–75.
8. The Law on Education (Adopted by the Verkhovna Rada on 5 September 2017). 99 р.
9. The New Ukrainian School (Conceptual Principles of Secondary School Reform) : Ministry of Education and Science of Ukraine. 2016. 40 р.

Додаткові джерела:

1. Варяниця Л. О. Розвиток критичного мислення в умовах Нової української школи. 2018. URL: https://www.vspu.edu.ua › event › years18_19 › 04_11_rezult › work (дата звернення 19.03.2020).
2. Веклич Ю. І. Використання автентичних текстів у процесі формування соціокультурної компетенції майбутніх учителів початкової школи. *Вісник психології і педагогіки*. 2012. Вип. 10. С. 16–24.
3. Волкова Н. П. Педагогіка. К. : Академія, 2002. 340 с.
4. Голуб Н. М., Л. І. Проценко. Роль комунікативно-ситуативних вправ у формуванні мовної особистості. *Література та культура Полісся*. 2008. № 43. С. 218–223.
5. Казачінер О. С. Сучасні форми та методи навчання англійської мови. Харків : Основа, 2010. 112 с.

6. Нікітченко О. С., Тарасова О. А. Формування навичок критичного мислення на уроках іноземної мови. Харків : Друкарня Мадрид, 2017. 104 с.
7. Шелудченко С. Б., Шелудченко О. В. Експериментальний курс англійської мови як мотиватор реалізації творчого потенціалу здобувачів освіти в сучасній українській школі. *Актуальні питання іноземної філології*. Луцьк, 2019. № 10. С. 274–280.
8. Haan De J. Teaching and Learning English through Digital Game Projects. URL: http://www.digitalcultureandeducation.com/uncategorized/dce1046_dehaan_2011_html (accessed 20 March 2020).
9. How to Teach Reading Comprehension. URL: <https://resilienteducator.com/collections/reading-comprehension> (accessed 28 June 2020).
10. Lesson Planning and Staging : Global English TESOL Courses. URL: https://www.global-english.com/custom/courses/pdf/sample_d_lesson_planning_and_staging-1.pdf (accessed 28 June 2020).
11. Marks J. Methodology: New Ways to Teach Listening. URL: <http://www.onestopenglish.com/methodology/teaching-tips/ask-the-experts/methodology-questions/methodology-new-ways-to-teach-listening/146394.article> (accessed 28 June 2020).
12. Stanley G. Engaging the Gaming Generation. *English Teaching Professional*. 2011. № 76. P. 4–7.